

T.E.B. İle Odamızın 30. Kuruluş Yıldönümleri Ve Tarihçesi

Ecz. Ferda ÇİLİNGİR(*)

Değerli Meslektaşlarım,

Bugün Eczacılık Bayramının 18. yılını T.E.B. ile birlikte kuruluşumuzun ise 30. yılını kutluyoruz. Mutluyuz, Çünkü başımızı geriye doğru çevirip baktığımızda katedilen mesafenin hiç de küçümsenmeyecek ölçüde olduğunu görüyoruz. Nereden nereye gelinmiştir? Mesleğimizin ve meslek teşekküllerimizin geçirmiş olduğu devreleri sizlere kısaca anlatmaya çalışacağız.

Çağdaş anlamda eczacılık öğrenimi ilk defa 14 Mayıs 1839 da başlamıştır. Bu tarihte Tıbbiyeyi Adliyeyi Şahanede Eczacılık öğrenimi için ayrı bir sınıf açılmış, ve böylece Tıbbiyenin çatısı altında çağdaş manada Eczacılık öğrenimi başlamıştır. Eczacılık Bayramının her yıl 14 Mayısta kutlanması bu olaya atfendir. Ancak, kabul etmek gerekir ki harp yılları dolayısıyla Eczacılık Mesleğine Cumhuriyet dönemine kadar pek önem verilmemiş ve layık olduğu mevkiye eriştirilememiştir. Osmanlı imparatorluğu döneminde Türk olan eczacılar Askeriye çatısı altında toplanmışlardır. Sivil hayatta daha çok gayri Türk Eczacılara rastlanmıştır.

1909 yılında Türkiye Eczacıları Cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyetin üyelerinin hemen hemen tamamını İstanbul Eczacıları teşkil etmiştir. II. Meşrutiyet döneminde birbirini izleyen harp yılları, bu cemiyetin çalışmalarına zaman zaman ara vermesine sebep olmuştur. 1924 yılında yapılan kongreden sonra cemiyet daha düzenli bir çalışmaya başlamıştır.

24 Ocak 1927 de çıkan 964 sayılı yasa ile büyük şehirlerde önemli miktarlarda eczaneler azaltılmış, tahdid getirilmiş, Eczacının yetki ve sorumlulukları tesbit edilmiştir. Tahdidin hararetli savunucularından oluşan Türkiye Eczacıları Cemiyeti yönetimine karşı ilk ciddi tepki 1948 yılında düzenlenen kongrede genç Eczacılar tarafından geldiyse de tahdid savunucularını yıkmaya yetmemiştir. Bundan 5

sene sonra 1953 yılında çıkan 6197 sayılı yasa ile tahdid kaldırılmış ve Eczacılık diğer meslekler gibi bağımsız hale getirilmiştir. Ancak bu tam bir bağımsızlık değildir. Zira Eczacının yakası bırakılmamış Ticaret Odalarına kaydı zorlanmıştır ve yine 1219 sayılı kanun çerçevesinde ETİBBA ODASINA kayıt ettirilmiş ve böylece özerkliğini kaybetmiştir.

1954 yılında Türkiye Eczacıları Cemiyetinin yavaş yavaş tasviyesine başlanmıştır.

25 Ocak 1956 da 6643 sayılı yasa ile TEB. nin kurulması ön görülmüş ve bundan 4 ay sonra 21 Mayıs 1956 da Ankara'da tarihi ilk Büyük Kongre toplanmıştır. Bu tarihi kongreye katılan üyeler değişik cemiyetlerin mensuplarıdır. Bu cemiyetler :

- 1 — Türkiye Eczane Sahipleri Cemiyeti
- 2 — Türkiye Tıbbi Müstahzar Sanayii ve Laboratuvarı Cemiyeti
- 3 — Türkiye Eczacıları Cemiyeti
- 4 — Türkiye Eczacıları Yardımlaşma Derneği

Yapılan kongre sonunda ilk T.E.B. Merkez Heyeti teşekkül ettirilmiştir. Bu heyette şu eczacılar görev almıştır.

1 — Başkan	— Vahit DEMİRKAN
2 — 2. Başkan	— Asaf HAMZALAY
3 — Genel Sekreter	— Selahattin TANDAL
4 — Genel Sayman	— Faruk ONGER
5 — Veznedar	— Pertev ERTAN
6 — Üye	— Rıdvan ÖZERLER
7 — Üye	— Zafer DİNÇOL

Değerli Meslektaşlarım,

Bu şekilde teşekkül eden Merkez Heyetinin ilk toplantısını gelin o heyetin hayatta kalan ve bugüne kadar hiçbir büyük kongreyi kaçırmayan Sayın Ecz. Faruk ONGER'in kaleminden aktaralım :

«Merkez Heyetine seçilen Asli Üyeler, en yaşlımız, merhum Ecz. Vahit DEMİRKAN'ın daveti üzerine 28 Mayıs 1956 Pazartesi günü onun başkanlığında toplandılar. Görev bölümü yapıldı. Çalışmalara hemen başlandı. Yasa gereği haftada bir defa yapılması icap eden toplantılar ortaklar hanında 150 TL. sına kiraladığımız bir odada yapılıyordu. Türkiye Eczacıları Deposundan eğreti olarak alınan bir masa ile 10 sandalye Birliğin ilk mobilyasını oluşturuyordu. Haftalık resmi toplantı dışında çoğu geceler rahmetli Pertev ERTAN'ın Tak-sim'deki Eczanesinde bir araya gelerek çalışmalarını sürdürüyorduk. Önümüzde 6 aylık bir zaman ve üzerinde durduğumuz BÜTÇE konusu Merkez Heyetinin daha ikinci toplantısında gündeme gelmişti. Nitekim 2 Haziran 1956 günkü toplantıda alınan 4 sayılı karar ile (Merkez

Heyeti Azalarının yaptıkları 305 TL.sı teberru ile ilk ihtiyaçlarının karşılanmasına, mevcut meslek teşekküllerinden yazı ile ikraz teberru talebinde bulunulmasına ve imkanları geniş olan meslektaşlardan teberru teminine) parasız bu işin olmayacağı konusundaki önerimin doğruluğu bir kere daha vurgulanıyordu.»

Değerli meslektaşlarım,

Bu şekilde kurulan T.E.B. 27.6.1956 da örgütlenme kararı almıştır. Sıra ile önce 5.7.1956 da Ankara, 24.7.1956 da İstanbul Eczacı Odaları kurulmuş, daha sonra ise İzmir, Adana, Konya, Samsun, Bursa, Erzurum ve Gaziantep Odaları 30.8.1956 ya kadar kuruluşlarını tamamlamışlardır. Eczacı Odalarının kuruluşlarında bir mühür göndermekten başka Merkez Heyetinin hiç bir katkısı olmamıştır.

Yukarıda zikrettiğimiz sıkıntı dolu aşamaları geçirdikten sonra büyüyen T.E.B., Eczacıya özerklik, onur, dayanışma, birbirini tanıma sevme kendi sorunlarına sahip çıkma ve çözüme ulaştırma imkanlarını vermiştir. 1958 de Majistral Tarife çıkarılmıştır. 1961 yılına kadar yasal bir kuruluş olan TEB, 1961 de Anayasal bir kuruluş haline gelmiştir. Aynı sene Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi 1963 de İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi kurulmuş, 1968 de Deontoloji tüzüğü çıkarılmıştır. Bu tarihten itibaren de 14 Mayıs Eczacılık Bayramı olarak kutlanmaya başlanmıştır. 1974 de Türk Farmakopesi 1979 da uluslararası Eczacılık Federasyonu Üyeliğimiz kabul edilmiştir. 1983 de Ticaret Odalarından çıkmamız temin edilmiş, 1984 de Yardımlaşma Sandığı kurulmuş ve aynı sene sürşarj kabul edilmiştir. Bölgesel Ecza Deposu kooperatifleri kurulmuş 1986 da psikotrop ilaçlarla ilgili yeşil reçete uygulaması başlatılmıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

T.E.B. nin önünde çözüm bekleyen en önemli problemi mesleğimiz ile ilgili kanunlardır. Özellikle 6197 ve 6643 sayılı kanunlar günümüzün ihtiyaçlarına cevap verebilecek duruma getirilmelidir.

Sözlerime son verirken hepinizin Eczacılık Bayramını kutlar, mutluluklar diler, bu tarihi oluşumun içerisinde ilk günden bugüne görev alan tüm meslektaşlarımızdan aramızdan ayrılanları rahmetle, halen hayatta olanları şükranla anarım, saygılarımla,

(*) 6. Bölge Ecz. Odası Yönetim Kurulu Üyesi.

S.S.Y.B. İlaç ve Eczacılık Genel Md. Yd. Sn. Ecz. Kemalettin Akalın'ın Konuşması

Sayın Vali Yardımcım, Sayın Sağlık Müdürüm, Değerli Meslektaşlarım ve Değerli Konuklar;

Bakanlığımız ciddi ve iyi bir şekilde çalışan Samsun Eczacı Odasının burada düzenlemiş olduğu Eczacılık Bayramı münasebeti ile beni görevlendirmiştir.

Eczacılık Bayramının bugün 147. yılını kutlama programında sizlere hitap edebilmenin mutluluğunu duyuyor ve yaşıyorum. Sizlere Sayın Bakanım'ın sevgi ve selamlarını getirdim. Benden sonraki konuşmacılar günün mana ve ehemmiyetini belirtecekleri için ben yalnız Bakanlığımızın yapmış olduğu icraatları kısaca burada anlatmaya çalışacağım. İki yıldır çok yoğun şekilde çalışmakta olan Bakanlığımızın faaliyetleri Dünya Sağlık Örgütü, Milletlerarası kuruluşlar ve Meslek Odaları ile yakın ilişkiler neticesinde rantabl bir çalışma düzenine girmiş bulunmaktadır. Bu ay içinde İngiltere'de 100 Ülkenin Sağlık Bakanlığı yetkililerinin katılacağı bir toplantıda sadece faali-

yetlerini anlatmak üzere 5 Ülkeye konuşma hakkı verilmiştir. Bu Ülkeler'den bir tanesi de Türkiye'dir.

Çalışmalarımızda ilk defa alınan konu ilaç ruhsatları olmuştur. Benzeri olan ilaçlara ruhsat verilmeyerek ruhsat tekelciliğine neden olan uygulama kaldırılmıştır. Serbest rekabet esası getirilmiştir. İlaç yapabilecek kendine güvenen, pazarlayabilecek kişiler Bakanlığa müracaat edip, ruhsatlarını alabilme imkanları getirilmiştir. 4 yıldır bekleyen ruhsat müracaatları ele alınmış, incelemeye hız verilerek Ülkemize yeni ilaçlar kazandırılmış ve hekime tedavide ilaç seçme imkanı sınırları genişletilmiştir. Yasaklanan, iptal edilen veya yeni ruhsat alan ilaçların isimleri bütün Sağlık Kuruluşlarına eczanelere bildirilmeye başlanmıştır. Daha önce böyle bir uygulama yoktu. Ülkemizde mevcut 600 hastanede araştırma yapılmıştır. Bu hastanelerde kullanılan majistral ilaçlar nelerdir? Bunların istatistiksel değerlendirilmesi yapılmış ve bunların teşvik edilmesi üretilmesi için majistral ilaç rehberi çıkarılmıştır. İlgili yerlere dağıtılmıştır. Türkiye'nin büyük kapasitesi olan ve yeni mezun eczacılara iş imkanı yaratılması amacıyla Türkiye'de devai amacıyla kullanılan bitkisel drogaların aktarlarda satılması bir düzene sokulmuş ve bunların ruhsatlandırılması yoluna gidilmeye başlanmıştır. Halen 21 bitkisel droga ruhsat verilmiş ve bunlar piyasaya sunulmuştur.

Türkiye'de ilk defa ilaç üretilme yerlerine 1984 yılının Kasım ayında GMP yönetmeliği dediğimiz yönetmelikle ilaç fabrikalarının uyması gereken hususları standartize eden belirli bir yönetmelik çıkarılmıştır. Bunun neticesi olarak 80 ilaç üretim yeri 1985 yılında en az iki kez denetlenmiş, bunlardan 2 tanesi GMP üretim şartlarına uymadığı için kapatılmıştır. Bu Bakanlık tarihinde ilk defa vuku bulmaktadır. Bundaki amaç ilacın üretim yerinde kaliteli üretilip dağılmasıdır.

1985 yılında alınan bir diğer önlemden kozmetiklerdir. Gerek Dünyada gerekse Türkiye'de en fazla takliti yapılan madde kozmetiklerdir. Bunların ıslahı, ithalatı, üretilmesi gerekse dağıtılması ambalajlarında uyulması gereken bir dizi tedbir alınmış ve bunların da yavaş yavaş denetlenmesine başlanmıştır. Kozmetiklerde eczacıların bir sahasıdır. Yapılan araştırmalarda eczacıların fazlaca bu konuya intibak ettiklerini söylemek mümkün değildir. Alınan tedbirler sonucu eczacı arkadaşların bu konuya intibak ettikleri görülmeye başlanmıştır. Bu şekilde yapılan denetimler neticesinde kozmetiklerle ilgili 75 üretici kapatılmıştır. 162 firmanın 1195 adet preparatı kozmetik yönetmeliğine uymadığı için toplatılmış ve yasal işlem yapılmıştır.

Yıllardan beri nerede, nasıl ve kimler tarafından üretildiği pek belli olmayan gazlı bez, sargı bezi, katgütler, hidrofıl pamuk, ipek iplik, kan seti, serum seti, steril enjektör v.s. Bunların üretim yerleri de denetime alınmaya başlanmış ve bunlarla ilgili mamüllerde izne tabi tutulmuştur. Bu sene hastane ihalelerinde Bakanlıktan izin almaları gerekmekte olduğu bütün illere ve gerekli ilgililere duyurulmuştur. Bunları üreten bizden izin almış 28 adet firma vardır. Geçmiş dönemlerde ilaç kontrolü ile ilgili olarak alınan tedbirler geçici olmuştur. İlaçların kalitesi hakkında tüketici üzerinde bir tereddüt doğmuştur. İlaçta batılı anlamda kalitenin sağlanması amacı ile bir kısım tedbirler alındı. Bütün ilaçların üzerine son kullanılma tarihinin konması mecburiyeti getirilmiştir. Bunlar GMP yönetmeliği paralelinde meydana gelmiştir. Türkiye'de hiçbir endüstrü, ilaç endüstrisi kadar yoğun denetim altında değildir. Biz devlet olarak ilacın kalitesini temin etmiş oluyoruz. Teftişler halen devam etmektedir. Bu denetimler sonucu eksiği olanlar tekrar kapatılacaktır.

Yine önemli bir hususta geniş bir kullanım alanı olan medikal gazların üretimi ve mamüllerin standardize edilmesi çalışmalarına başlanılmış olmasıdır. Halk sağlığını direkt ilgilendiren önemli bir konuda dış hekimliğinde kullanılan dolgu ve ölçüm maddeleridir. Bu maddelerinde kalite ve standart yönünden daha önce bir denetimi yoktu. Bunlarında denetimine başlanmıştır. İthalatında sertifikasyon getirilmiş, tüketiciye kaliteli olarak ulaştırılması sağlanması istenmiştir.

Gelişmiş Ülkelerde yıllarca kullanılan ADVERS reaksiyon ile ilgili ilaç merkezi kurulmuştur. Bugün Türkiye'de ilaçların hemen hemen çoğu ya lisansiyedir veyahutta lisansiyeye ilaçlardan üretilmiş şeklindedir. Bugün bir ileri toplumda kullanılan ilaçların etkileri ile Türk toplumunda kullanılan ilacın etkileri arasında bazı farklılıklar görmek mümkündür. Bu merkez 40.000 forum bastırılmış ve hekimlere dağıtmıştır. Hastaların üzerinde tedavi amacı ile kullanılan ilaçların hastada istenmeyen etkiler mevcut ise bakanlığa bildirilmesi istenmiştir. Gelen bilgiler değerlendirilmektedir.

Ülkemizde 25 adet ilaç hammadde fabrikası ilaç hammaddesi üretmektedir. Hammaddelerin bir kısmı batılı Ülkelerle aynı fiatda olmakla bir kısmı ise daha pahalı olmaktadır. Bakanlığımız ilaç hammaddelerinin tüketiciye makul fiatta yansımaları için gümrük alınmaması gerektiğini bir sirküler yayınlarak temin etmiştir. Bugün dünyada ilaç hammaddesinin analizi yapılmamaktadır. 1985 yılında 8.000 adet ilaç ham ve yardımcı maddesi Ülkemize girmiştir. Bunların analizleri hem külfet hemde zaman açısından büyük sorun yaratmakta-

dir. Gelişmiş Ülkelerde uygulanan bir sistem var. 1 Kasım 1984 yılında çıkartmış olduğumuz ilaç hammaddeleri ve mamül ilaçların ihracaatı ile ilgili sertifikasyon usulü getirilmiştir. Kaliteli sürekli mal verebilen ciddi ve güvenilen firmalardan hammadde getirilmesi sağlanmış ilacın kalitesi daha ithalatta güvence altına alınmıştır.

Ülkemiz geleneksel bir Afyon üreticisi olmasına rağmen uyuşturucu ve spikotrop ilaçların tüketimi diğer Ülkelere göre fazla değildir. Buna rağmen son yıllarda bazı suistimallere veya yanlış kullanımlara rastlanmaktadır. Bunun için bazı tedbirler alınmıştır. Uyuşturucu maddeler için Avrupa'da uygulanan bir sistem vardır. Bizde buna benzer şartlara uygun bir sistemle kırmızı reçeteler getirilmiştir. Psikotrop ilaçlarla ilgili olarak da yeşil reçete uygulamasına başlanılmıştır. Amacımız tüketiciye ilaçların doğru ve makul şekilde yansması, verilmesidir. Reçetelerin kullanılması ile istatistiksel veriler elimizde mevcut olacaktır. Dünya Sağlık Örgütü uyuşturucu maddelerin kontrol bölümünden bir bilgisayar temin edilmiştir. Hangi ilde ne kadar uyuşturucu madde kullanıldığı istatistiksel olarak belirlenecektir.

Bakanlığımızın yapmış olduğu son değişiklikte yüksek sağlık şurasında bir eczacının temsil edilmesi ile temsili gerçekleşmiştir. Bir eczacı arkadaşımız burada tabii üye olarak görev yapmaktadır.

1964 yılında hazırlanan 1974 de basıma geçen Türk Farmakopesi oldukça eskimiş. İlgili komisyon yenilenmiş ve bu konuda oldukça süratli çalışmaya başlanılmıştır. Genel Müdürlüğümüz ilaç ile ilgili mevzuatın % 70'ini tamamlamıştır.

Ülkedeki tüm ilaçlar reçete ile satılmalıdır. Ancak Ülkemiz sosyo-ekonomik yapısından dolayı eczaneler bunu uygulayamamaktadır. Bugün eczaneler hem ücretsiz poliklinik hemde eczacılık yapmaktadır. Sağlık kesiminde serbest eczanelerin yeri büyüktür. Reçetesiz satılan ilaçlarla ilgili çalışmalar yakında sonuçlanacaktır. Bozuk hatalı ilaçların toplatılması geri çekilmesi ile ilgili yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

İki senedir aksayan yönlerin giderilmesi için çalışılan eczacılık ve ilaç konusunda epey ilerleme yapılmıştır. Beni dinleyip zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederim.